

Szabó Zsófia

Artcadia, ú.f. 3 (2), 73–81. (2024)

szabo.zsofia@uni-mate.hu

MATE KC, Rippl-Rónai Művészeti Intézet

ORCID: [0000-0001-5460-9450](https://orcid.org/0000-0001-5460-9450)

Maszk nélkül. Interjú Fándly Csabával

Without Mask. Interview with Csaba Fándly

Fándly Csaba színművész, a Kaposvári Egyetem Művészeti Karán végzett 2008-ban, majd a kaposvári Csiky Gergely Színház társulatához szerződött, amelynek jelenleg is tagja. Eddigi pályafutása során számos műfajban, zenés és prózai produkciókban, gyermek- és ifjúsági előadásokban, könnyed komédiákban és fajsúlyosabb tragédiákban, klasszikus és kortárs darabokban, stúdióban és nagyszínpadon egyaránt kipróbálhatta magát, de több előadás színrevitelében rendezőként, játékmesterként is segíti a társulat munkáját. 2022-től a Rippl-Rónai Művészeti Intézetben oktat, és színművész osztályt vezet Kelemen Józseffel együtt. Színházi munkásságát több díjjal jutalmazta a Csiky Gergely Színház társulata és közönsége (*Legjobb férfi főszereplő közönségdíj, Nagymama-díj, Komor-gyűrű*), illetve a város (*Kaposvár város szolgálatáért díj*). A SEE filmfesztiválon a legjobb férfi színésznek járó díjat kapta a *Korai menyegző* című filmben nyújtott alakításáért. Az interjúban nagykárolyi indulásáról, színművészi pályájának állomásairól, Kaposvár színházi életéről, alkotói folyamatokról, rendezésről, oktatásról kérdeztük.

kulcsszavak: Fándly Csaba, Csiky Gergely Színház, színészmesterség, rendezés, oktatás

Actor Csaba Fándly graduated from the University of Kaposvár, Faculty of Arts in 2008, then joined the company of the Csiky Gergely Theatre in Kaposvár, where he is still a member. During his career, he has worked in many genres, in musical and prose productions, children's and youth performances, light comedies and more serious tragedies, in both classical and contemporary plays, in studio and on the main stage, but he contributes as a director in the staging of several performances. He has received various awards from the Csiky Gergely Theatre company and audience (Best Male Actor in a Leading Role Audience Award, "Grandmother" Award, "Komor" Ring) and from the city (Kaposvár City Service Award). He was awarded the Best Male Actor Award at the SEE Film Festival for his performance in the film "Early Wedding". In the interview, he was asked about his start in Nagykároly, the milestones of his acting career, the theatre life in Kaposvár, the creative process, directing and education.

keywords: Csaba Fándly, Csiky Gergely Theatre, acting, theatre direction, education

Először arról szeretnék faggatni, hogy mi vitt a színészi pályára. Hogyan jutottál el Nagykárolytól Kaposvárig?

Én a versmondás területéről érkeztem a színház világába. Azt hiszem, az a romantikus kezdete ennek az egésznek, hogy édesapám felolvasta Petőfi Sándor *Arany Lacinak* című versét egyszer egy esti mese helyett, és olyan izgalmasan olvasta fel, hogy sokszor kértük a húgommal, ezért már kívülről tudtam egy idő után az egész verset. Aztán volt egy versmondó verseny a nagykárolyi iskola magyar tagozatán, és jelentkeztem, hogy én tudok egy verset kívülről, nem kell nekem tanulni sem, és ezzel a verssel indultam a versenyen. Majd a református templomban is megkértek egy párszor, hogy mondjak el egy-egy verset a karácsonyi műsorban vagy a reformáció emlékűnépén. Később, az általános iskolában ötödik osztálytól volt egy nagyon jó magyar tanárom, Lakatos Melinda, aki hallott engem valahol verset mondani, és megkért, hogy a nagykárolyi városi színházban egy március 15-i ünnepségen mondjak el egy verset. Az akkor mindenkinek tetszett, és kiderült, hogy nekem van ehhez tehetségem, és elküldött mindenféle versmondó versenyekre megszerte, Erdély-szerte, sokfelé utaztam.

Amikor tizenegyedikes lehettem, és eljött az idő, hogy lassan döntenem kéne, mit szeretnék csinálni, akkor volt egy Petőfi Sándor vers- és prózamondó verseny, aminek az erdélyi döntőjét Nagykárolyban rendezték. Én azt megnyertem, és ott megfogalmazódott bennem, ülve a díjátadó ünnepségen, hogy én ezzel szeretnék foglalkozni, hiszen amúgy is szeretek verseket tanulni.

A szüleim elkezdtek engem egy Szatmárnémetiben dolgozó színészhez járatni, akit Kovács Évának hívtak, beszédtechnikát, művészi beszédet tanított, tulajdonképpen felvételi előkészítő órákat tartott nekünk. Nekem nagy vágyam volt, hogy Maros-

fotó: Luthár Kristóf

vásárhelyre felvételizzek, mindig is nagyon szerettem ezt a várost, de sajnos kifogott rajtam a román érettségi. Akkoriban édesapám Pesten dolgozott, és gondoltam Magyarországon az SZFE-re nem kell, csak majd szeptemberben csatolni az érettségi papírt, és megpróbálom oda a felvételit. Oda nem vettem föl, de a Pesti Magyar Színház színiakadémiájára igen.

Itt Huszár László és Sipos Imre lettek az osztályfőnökeim. Három évig dolgoztunk magunkon, voltak mesterségóráink, elméleti óráink, és mindenféle készségfejlesztő óráink a Pesti Magyar Színiakadémián. Mellette esténként statisztáltam, vagy kisebb szerepeket kaptunk a Pesti Magyar Színház repertoárjában. Közben minden évben felvételiztem az SZFE-re, mert akkor már nagyon tetszett Budapest, és nem tudtam volna máshol elképzelni az életemet, de egyik évben sem vettem föl. Kaposvárról nem sokat tudtam, hiszen nekem már Budapest is messze volt Nagykárolytól, de aztán mégiscsak lejöttem felvételizni, és rögtön fölvettem. És azóta gyakorlatilag Kaposváron élek, 2005 óta.

Milyen volt az egyetemi élet Kaposváron?

A Pesti Magyar után úgy éreztem, hogy nekem mindent bele kell adnom ahhoz, hogy színész legyek, és amikor Kaposvárra kerültem, akkor úgy döntöttem, hogy én eminens tanuló leszek. Ez egy tudatos döntés volt, hogy mindent kihozok az egyetemből, amit csak lehet. De nekem ehhez kellettnek emberek, akik noszogattak. A Pesti Magyaros osztályfőnökeimnek nem én voltam a kedvence, nagyon-nagyon hasznos és sok kritikát kaptam. Tehát én abban szocializálódtam, hogy ami jó, arról nem kell beszélni.

És neked ez kimondottan motiváló volt?

Én úgy döntöttem, hogy elegendem van a negatív kritikákból, és most már akkor lássuk, hogy hogyan lehet pozitív irányba elmozdulni, ezért belevetettem magam a munkába. Az osztálytársaimmal sok jó dolgot csináltunk és sok rossz dolgot is, de ezek mind hasznosak voltak. A város mint olyan három évig számomra csak díszletül szolgált az egyetemi léthez, nem nagyon ismertem azt a részét, ami túl van mondjuk a Slendy pékség, a Tesco, az állomás, a színház, a sor és a Zárda utca, vagy mondjuk a sávházig terjedő környékeken.

Akkoriban még trimeszter rendszerben folyt a képzés, egyik munkából estetek a másikba, elég felfokozott volt a tempó, nem nagyon léptetek ki a mesterségteremből.

Igen, voltak osztálytársaim, akik frissen érettségi után kerültek ide, nekik ebbe a fajta munkamethodikába nagyon nehéz volt belerázódni. És dolgoztunk, dolgoztunk, dolgoztunk.

Az egyetem alatt már voltam gyakorlaton két előadásban is a Csikyben, majd az egyetem elvégzése után az első csikys szerződésemet Znamenák István írta alá. Ebben az időben Babarczy tanár úr éppen elköszönt az igazgatástól és egy évig megbízott igazgatóként Znamenák István vezette a színházat. Más szerződés ajánlatot nem is kaptam, de nemcsak ezért örültem nagyon-nagyon. Én szabályosan fohászkodtam a Jóistenhez, hogy ide kerülhessek Kaposvárra, mert szerintem ez egy szakmailag nagyon hasznos légkör volt, úgy láttam.

Babarczy László igazgatása egy nagy állandóságot jelentett a színház számára, az ő távozása után sűrűbb lett a váltás: először Znamenák István, majd Schwajda György, aztán Rátóti Zol-

Korai menyegző, plakát
forrás: [SEE A PARIS](#)

tán, most Fülöp Péter igazgatja a Csiky, ezeket te mind végig-élted. Mennyire élted meg ezeket nagy változásokként? Vagy mindig csak a feladatot tartottad szem előtt?

Amikor idekerültem, nagyon szerettem a közeget, az itt dolgozó színészek játékát, és nagyon örültem, hogy a kollégájak lehettem. Amikor Znamenák volt az igazgató, akkor mindenki szívesen jött ide. Azokból az osztályokból is voltak emberek, akik fölöttem jártak, az ő társaságukat kifejezetten nagyon bírtam. És nagyon örültem, hogy a Csiky büféjében történeteket hallgathatok, ihatok a többi színésszel, gyakorlatilag én ott élttem. Szinte csak aludni jártam a színészlakásba, nem emlékszem a szobáimra, volt benn egy szekrény, egy íróasztal, meg egy ágy, nem voltak képek a falon. A színház volt az otthon.

Az igazgatóváltások miatt sokan elmentek. Engem borzalmasan lesújtott az, amikor a büféből valaki hiányzott. Aztán amikor az osztálytársaim is elmentek, az az öt ember, akikkel együtt ide szerződtem és már csak egyedül maradtam – az nagyon gyötrelmes korszak volt.

Azért az általános tendenciának mondható, hogy frissen végzett színészművészek számára vidékre szerződni egyfajta ugródeszkát jelent. Pár év alatt tapasztalatot, rutint szereznek, ráadásul a vidék mindig nagyobb szerepeket kínál, mint amihez Pesten hozzá lehet jutni. Aztán felmennek a fővárosba, amint lehetőségük adódik rá. De innen nemcsak a fiatalok mentek el az évek során.

Igen, sokan nem feltétlenül értettek mindig egyet az új igazgatóval, és ennek hangot is adtak, majd ennek szakmai vagy emberi megfontolásból az lett az eredménye, hogy elmentek. De nem egyszerre, ez egy lassú elszivárgás, lassú erózió volt. És

nem tudom, hogy jobb lett volna, hogyha egyszerre tépik le ezt a sebtapaszt vagy ilyen szépen lassan, mert minden egyes kis lépést én nagyon-nagyon megszenvedtem.

Te mégis maradtál. Ez abból a szempontból érthető, hogy a kezdetektől aktívan játszol, sok szerepet kaptál Kaposváron.

Nem, képzeld el, hogy voltak időszakok, amikor nem játszottam sokat egyáltalán. Dolgoztam, de nem azokat a szerepeket kaptam meg, amiket szerettem volna. Amikor kirakták a szereposztást, akkor az már egy bevett lelkiállapot volt számomra, hogy csalódtam.

Nyilván én egy egyedi ízvilágot képviselek, nem vagyok sem egy átlagos alkat, sem egy átlagos mozgáskultúrával vagy beszédkultúrával rendelkező színész. Ez a Schwajda-érában volt, ő úgy tűnik, nem nagyon tudott elképzelni szerepekben, így keveset dolgoztam és kicsiket.

Amikor láttam, hogy egyik decemberben csak négy előadásom lesz, úgy döntöttem, hogy miért ne kereshetnék más lehetőségeket? Elkezdtem nyitott szemmel járni a világban, elmentem nagyon sok castingra, és végül az egyik bejött – Győrben kaptam szerepet az *Equus* című előadásban Rátóti Zoltán partnereként, Funtek Frigyes rendezésében, Pápai Erikával és csodálatos győri színészekkel dolgoztam együtt. Nekem ez olyan volt, mintha a tenger alól hirtelen kibuknék, és levegőt kaptam. Jártam Győrbe dolgozni, örültem, hogy csinálhatom, és tényleg mindent beleadtam abba a szerepbe, nagyon sokat dolgoztam a saját mozgáskultúrámon, mert ebben a darabban erőteljes hatása volt a fizikai színháznak, hiszen a lovakat győri táncosok alakították. Emiatt nekem is föl kellett vennem a ritmust. De az valahogy mindig így volt az életemben, hogy amikor nagyon lent voltam, akkor mindig adódott valami lehetőség.

De ez nemcsak adódott, ezt tudatosan kerested. A Schwajda-éra még nagyon a pályád elején volt, nem gondoltad, hogy mégsem kellesz ide, hiába fohászokdtál, és keresel valami mást?

Igen, ezt a lehetőséget kerestem. De ha nem kerestem, akkor is mindig adódott egy olyan szerep a kaposvári évadban, egy olyan találkozás, egy olyan vélemény, egy olyan előadás, amitől úgy éreztem, hogy azért mégiscsak van értelme itt, és maradtam Kaposváron.

A Schwajda-korszak után viszont elkezdett beindulni a karriered.

Ez nagyon érdekes véletlen volt, mert Győrben Rátóti Zoltánnal játszottam együtt az előadásban, és egy évre rá ő nyerte meg a kaposvári Csiky színház igazgatói pályázatát. Ő már ismerte az

Főpróba jelenet Csehov *Sirály* c. előadásából, 2024, fotó: Memlaur Imre
forrás: [Sirály - Csiky Gergely Színház Kaposvár](#)

én képességeimet, és elkezdett nekem rendesen komoly szerepeket adni. És úgy éreztem, hogy végre meglódult a szekér. Aztán megint volt egy hullámvölgy, majd még egy. Nem tudom, hogy ezeket a hullámvölgyeket az én személyiségemnek az alakulása vagy a környezet változása okozta-e, ennek sosem mentem utána. De talán abban az időben lehetett, amikor elmentek azok a színészek, akik inspiráltak és tanítottak engem, akikre felnéztem. Aztán megszűnt a rendezői státusz is a Csiky Gergely Színházban, elmentek a rendezők is. Tehát a Rátóti-éra nem volt számomra fenéig tejfel, mert akkor változott meg a Csiky arculata jelentősen. Mégis mindig volt valami, egy-egy rendező, egy-egy munka, ami idekötött. Egy idő után viszonylag biztos lett a négy előadás egy évadban, amiben benne voltam, ha nem is azokat a szerepeket kaptam meg, amiket feltétlenül szerettem volna.

Aztán jött a rendezés.

Igen, de én sosem fogom rendezőnek tartani magam. Én ezt nem tanultam, menet közben kellett kitalálnom ennek a mesterségnek a szabályrendszerét, hogy hogyan működik. De egy rendezőnek kell egy világlátás, amivel ki tud tekinteni, el tudja helyezni magát a szakmában, kell egy nyelv, amin beszél, egy lelki és szellemi eszköztár, amivel rendelkezik. Mondjuk ahhoz tudnám hasonlítani, hogy lehet a színész egy csodálatos zongoraművész, de a rendező írja azt, amit el kell játszani. Nekem ezek a képességeim nincsenek meg, tehát nem fogom rendezőnek tartani magam, de szeretek kísérletezni és a színház szabályaival játszani.

Ez a kísérlet úgy indult, hogy akkoriban a színháznak volt egy csodás törekvése, hogy megszólítsa a középiskolásokat. A színház evidens választása volt Tóth Géza, aki Nyári Oszkárral

ezer éve csinálja a Karaván ifjúsági színházat, hogy Kaposváron is vigye ezt végig. Ő rendezett is két ifjúsági előadást, az *Osztyallenséget* és a *111-et*, ezekben pedig én részt vettem, mint fiatal színész, aki korban közelebb áll azokhoz, akiknek játszani szeretnénk ezeket az előadásokat. És aztán egyszer Bérczes László, aki Rátóti igazgatása alatt volt a művészeti vezető, úgy gondolta, hogy legközelebb én rendezek egy középiskolásoknak szóló előadást.

Jézus, Atyaúristen, én rendezni? Sose gondoltam rá, hogy én a másik oldalon legyek. Kértem egy hét gondolkozási időt, és arra jutottam, hogy most viszonylag biztonságos körülmények között ki tudom próbálni, hogy esetleg bennem van ez az oldal vagy nem. Ha nagyon nagy csalódást okoz számomra az a szék, amin ott kint kell ülni valakinek, akkor még mindig megkérhetem a Bérczest, hogy segítsen. Választottunk közösen egy darabot, és így indult ez a folyamat. Emlékszem, hogy életem leggyötrelmesebb időszaka volt, mert minden reggel gyomorgörccsel keltem, hogy ma mit fogok mondani a színészeknek.

A nagy vízió hiányzott? De ötleteid voltak?

Ötleteim voltak, csak nem mindig működtek. Nagyon komolyan felkészültem, volt egy csomó jegyzetem, de rájöttem, hogy az ötletek közül egy pár működik, egy pár nem működik, de amik működnek, azok sem megfelelő színvonalú ötletek. Gyötrelmes volt, hogy én magamat is megszüljem rendezőként. Közben rá kellett jönnöm, hogy ez egy teljesen másik autó, amit vezetnem kell. Máshova kell nyúlni, hogy működjön a gép. A legtöbb színész-rendező, akinek a munkáit láttam, vagy akinek a munkájában sikerült részt vennem, azok általában egy profin megvalósított folyamatot nagyon ügyesen tesznek föl a színpadra.

Ez a különbség abból is adódik, hogy a rendezők általában saját formanyelvvel rendelkeznek. De a te rendezéseid nekem elég kreatívnak tóntek.

Persze, de az az azért volt, mert rengeteg mindent kipróbáltam. Bocsánatot is kértem többször a színészektől, hogy én kezdő rendező vagyok, ezt muszáj kipróbálnom, muszáj látni, hogy működik-e vagy sem. És ebből a rengeteg ötletből nyilván kimazsoláztuk azokat, amik megmaradtak. Segítségemre voltak a színészek, de nagyon rosszul éreztem magam, volt, hogy veszekedtünk, és a *Becsületbeli ügy* után eldöntöttem, hogy soha többet.

A következő a *Helló náci!* című produkció volt, amit két nagyon jó kollégámmal, barátommal kellett megcsinálnom, Benedek Danival és Mohácsi Norbival. Úgy gondoltam rá, hogy ez nem egy rendezés, ez csak egy ilyen kis játék lesz. Volt egy ötletem, ami megnyugtató, hogyha ezt végigviszem, akkor ebből az előadásból tudok olyat csinálni, ami számomra nézőként is értékes lehet. Nagyon a szívemen viseltem azt az előadást.

Ebben az időben ismerkedtem meg Gombos Péterrel, akivel jó barátságot kötöttem és ápolok azóta is. Úgy gondoltam, hogy ezekből a darabokból, amikkel eddig sikerült foglalkoznom ifjúsági színházi téren, mindig hiányzott valami, amit én látni akartam a színpadon. Mindig volt valamiféle áttételezés, egy szemlélet, amin át kellett vezetni a srácokat, hogy lássák azt, amit akartam – és hiányzott egyfajta közvetlenség belőlük. Gombos Péterrel beszéltünk erről és eldöntöttük, hogy akkor csináljunk, írjunk valami olyat, ami ezt az áttételezést mellőzi.

Így született meg az *Osztályvívó!*. Sokat vitakoztunk, gondolkoztunk együtt az írásmű születése közben, hogy mit hogyan kéne vagy nem kéne. Ez nagyon jó volt, mert ő szere-

tett írni, én meg szerettem instruálni. Volt egy komoly vízió a fejemben. Emlékszem, hogy sétáltam a Fő utcán, meleg volt, a hátam mögül sütött a lemenő nap, és eszembe jutott egy ötlet, és azonnal fel kellett hívnom Pétert elmondani neki, hogy írjon egy látomásos jelenetet.

Utána Olt Tamás megbízott az *Oscarral*, most ebben az évadban Nyári Oszkár és Nyári Szilvi fölkerített, hogy rendezzem meg nekik a *Jelenetek egy házasságból* című darabot. Nekem mindig sokkal hosszabb ideig tart eljutni valamilyen megoldásig. És majd akkor fogom rendezőnek tartani magam, hogyha megtalálom azt a hangot, ami egyedivé teszi a stílusjegyeimet, de addig nekem nincs közöm a rendezéshez, mert addig csak segíték színre hozni egy előadást.

Nagyon örülök annak, hogy bár ismertük már a játékmester fogalmát, de most ez ebben a formában került ki a plakátra, hogy nem a rendezője, hanem a játékmestere vagyok az előadásnak. Tulajdonképpen fogalmi szempontból nincs nagy eltérés a kettő között, de színházi berkeken belül óriási különbség van. Sokféle kategóriában voltam már a Csiky Gergely Színházban. Most abban a kategóriában vagyok, hogy olyan szerepeket kell játszani, amikben sokat vagyok színen. Mert ebből rengeteget tudok profitálni. Én azt hiszem, hogy úgy állok a színészethez is, hogy nem tudok kész lenni. Van szerencsém egy alkotást estéről estére jobbá tenni vagy estéről estére elemezni, hogy mik voltak a különbségek.

Az előadás után van egyfajta rítusod, hogy végiggondolod, mi hogyan sikerült?

Nem, menet közben érzem, hogy melyek azok az ötletek, amin változtatni lehet. Nyilván a rendezővel megegyezünk egyfajta végigvitt dologban, ezen nem változtatok, csak nüanszokból

Főpróbajelenet Shakespeare – Winfield – Long – Singer S. Ö. R. (*Shakespeare Összes Rövidítve*) c. előadásából, bemutató: 2014, fotó: Memlaur Imre, forrás: [S. Ö. R. - Csiky Gergely Színház Kaposvár](#)

oké, megcsináltuk sokkal gyorsabban a tervezett feladatokat, mint gondoltam, akkor most mi legyen az óra hátralévő részében? Tehát ezt fel kellett mérni.

Ezzel el is jutottunk az oktatáshoz, hiszen nemsokára egy újabb feladatot kaptál, hirtelen itt találd magad az egykori alma materedben mint egyetemi oktató és osztályfőnök. Hogy éled meg ezt a szerepváltást, és hogy érzed magad benne?

Ez megint egy másik közeg, amiben működni kell. Én nem tudom, hogy jól csinálom-e vagy sem, mert még annyira nem vagyok benne, hogy lássam magam kívülről. A színészetben és most már talán a játékmesterségben is el tudom magam helyezni egy palettán, amit ismerek, de tanárként... Arról fogalmam sincs. Készültem rá, utánaolvastam, hogyan kell színészetet oktatni. Elolvastam a nagy mesterek munkáit. És kitaláltam, mit fogok csinálni elsőben az osztályommal. És ugyanúgy volt, mint a rendezéssel. Volt olyan, ami működött, volt, ami nem. Ami nem működött, azt gyötrelmesen éltem meg, és ami működött, annak pedig nagyon örültem.

Van a fejemben egy metodika, ami alapján tudom, mik azok a legnagyobb hibák, amiket egy kezdő színész elkövethet. Vagy van egy olyan színésztípus, amit nem bírok, és igyekszem a gyerekeket egy másik irányba terelni. Van egy ilyen a fejemben, hogy mit szeretnék nekik megmondani és ehhez a „megmondáshoz” kerestem az eszközöket, és kitaláltam mindenféle játékokat, amik vagy működtek vagy nem. De a mesteriség óráinktól mindig félttem. Most már nem félek bemenni és elmondani, hogy mit akarok. És ez nyilván az ő érettségükből is, meg az én érettségemből is adódik, és attól, hogy már összeszoktunk. Nyilván nem én vagyok az egyetlen, aki tanítom őket, de úgy érzem, fejlődnek. Tehát látom az utat, amin mennek, és nem tudom, hogy ez attól van-e, amit én mondok, vagy

érezem, hogy hogyan tudom még jobban hatás alá vonni a nézőt, ha egy picit másként csinállok valamit. Ez nem megy szembe a rendezői koncepcióval, sőt ellenkezőleg, annak erősítéséért van.

A színház másik kezdeményezésében, a Keltető programban is aktívan részt vettél.

Ez egy nagyon jó ötlete a színháznak, hogy pár évig kössön magához srácokat, akiknek nem is az a lényeg, hogy színészetet tanítsunk vagy színjátszókört vezessünk, hanem az, hogy a színház eszközeivel fejlesszük az ő kommunikációs, koncentrációs képességeiket. És ez nagyon-nagyon jó volt, örömmel is vágtam bele ebbe. Akkor még nem foglalkoztam emberek tanításával vagy instruálásával oktatási célból. És rájöttem, hogy ez tud örömet okozni, viszont nagyon komoly háttérmunkát igényel, mert a „Keltető” elején sokszor voltam bajban, hogy

csak attól, hogy csinálják és maguktól rájönnek dolgokra, de az a lényeg, hogy kezdem bírni azt, amit csinálnak. Bizonyos dolgokban az érdeklődés hiányát tapasztalom náluk, és ezt igyekszem most visszaplántálni a fejükbe, hogy nemcsak a gyakorlat van, hanem muszáj, hogy lássanak kívülré is a színészetből, mert azzal befele is jobban fognak tudni látni, ezt a saját bőrömön tapasztalom. Az alkotás az egy állapot. És az minden egyes alkotónak ugyanolyan, tehát ha művészettörténetet vagy verselemzést tanulnak, akkor megismerkedhetnek az alkotás eszköztárával, amit ők is fognak csinálni. Teljesen mindegy, hogy ez egy szóval vagy egy színnel, mármint konkrét színnel való játszás: a methodika ugyanaz. Döntéseket kell hozni, ötleteket kell beletenni, és ez minden egyes alkotó folyamatnak a sajátossága, csak más az eszköz, amivel eléred a hatásokat.

Szerinted mennyiben befolyásolja a színész hallgatókat és a színházi alkotómunka folyamatát az a technológiai környezet, ami jelenleg körbevesz bennünket? A színházi alkotás képes lesz megmaradni a jelenlét művészeteként?

Ilyen szinten szerintem a technológia fejlődése és az információk áramlásának sebessége nem hat arra, amit színészetben kell tanítani. Ez arra hat, ahogy színházat kell csinálni. Az pedig nem az én kompetenciám, mert én nem rendezést oktatok, tehát a világhoz való alkalmazkodást döntsék el azok, akik majd őket alkalmazzák színészként. Erről amúgy rengeteget tudnék elmélkedni, hogy hogyan lehetne ezt megvalósítani, de ez egy másik, hosszú beszélgetés tárgya lehetne. Viszont, hogy a színpadon hogyan tudod összesűríteni egy pontba az energiáidat, hogy hass – amióta színház létezik, az szerintem ugyanaz. •

fotó: Luthár Kristóf